

WWF

JAAR
RAPPORT

BE

2014

ONZE MISSIE

WWF wil de aantasting van het milieu op onze planeet een halt toe roepen en bouwen aan een toekomst waarin de mens in harmonie leeft met de natuur, door te werken aan het behoud van de biodiversiteit, door toe te zien op een duurzaam gebruik van de natuurlijke rijkdommen en door mensen aan te zetten vervuiling en overconsumptie te verminderen.

INHOUDSTAFEL

Voorwoord	3
Op het terrein	6
Burgers mobiliseren	10
Overheden en bedrijven engageren	14
Onze kinderen inspireren	18
2014 in cijfers	20
De gezichten van WWF	22

Alle rechten voorbehouden aan WWF. Het Pandalogo, het woord Panda en de afkorting WWF zijn handelsmerken van het World Wide Fund for Nature. Overname van teksten is toegestaan mits bronvermelding.

Redactie: Françoise Ansay, Sarah Beelen, Céline De Caluwé, Sara De Winter, Anne Dierick, Alain Flabat, Antoine Lebrun, Geert Lejeune, Sabien Leemans, Anne-Catherine de Neve, Charles Snoeck, Isabelle Vertriest, Damien Vincent, Angelika Zapszalka. • Nederlandse vertaling: Lieve De Meyer. • Coördinatie: Angelika Zapszalka en www.outsidetheboxes.com

Design: www.inextremis.be mp5013 • Druk: Impresor.

Foto voorpagina: ©Shuttershock / Erik Mandre - V.U.: Damien Vincent. E. Jacquainlaan 90, 1000 Brussel.

Nationale Loterij
creëert kansen **6**

VOORWOORD

De natuur behouden

Het *Living Planet* Report 2014 bevestigt dat de biodiversiteit een forse achteruitgang kent en dat de vraag naar natuurlijke hulpbronnen stijgt en onhoudbaar wordt.

Sinds 1970 zijn de populaties van verschillende soorten in de wereld met 52% gedaald. Per jaar verbruiken we de natuurlijke hulpbronnen van anderhalve planeet. Dit overmatig verbruik brengt verschillende soorten in gevaar, waaronder de mens.

WWF stelt oplossingen voor om onze planeet leefbaar te houden. WWF-België heeft als missie om maximaal aan deze oplossingen bij te dragen.

Het merendeel van de middelen van WWF-België wordt toegekend aan de bescherming van de natuur, in het bijzonder in 3 zones met hoge biodiversiteit op wereldschaal: het Congobekken, de 2de grootste groene long van onze planeet, de Guyana's aan de rand van het Amazonewoud, en de Karpaten, een waar toevluchtsoord voor biodiversiteit dat zich uitstrekt over 7 landen in het hart van Europa.

Alle projecten van natuurbehoud worden uitgevoerd door lokale WWF-teams in samenwerking met de lokale bevolking. Het team van WWF-België verstrekt zijn expertise om de doelstellingen en actieplannen mee te bepalen, maar ook om toe te zien op een optimale besteding van de middelen.

Europa blijft het grootste handelsblok en bezit 's werelds grootste economie. Maar Europa heeft een grote ecologische voetafdruk en haar ambitieuze milieudoelstellingen, die ze sinds 30 jaar uitdraagt, staan fors onder druk.

Ook in België voeren we sensibiliseringscampagnes gericht naar het grote publiek, overleggen we met de politieke wereld en ontwikkelen we partnerschappen met sleutelbedrijven in hun sector. Ontbossing, overbevissing en klimaatverandering, de grootste bedreiging voor de biodiversiteit, worden prioritair aangesneden.

Twee concrete resultaten zijn het succes van de eerste week van de duurzame vis, met als doelstelling het grote publiek te sensibiliseren voor de problematiek van de overbevissing, én het engagement van Delhaize om in haar assortiment op termijn 80% duurzaam gelabelde vis aan te bieden.

WWF spreekt ook de kinderen aan. Via hun leerkrachten werden 45 000 kinderen gesensibiliseerd over de bedreiging op de dieren en de natuur van het Virunga Nationaal Park en, beter nog, hebben ze 8000 handtekeningen ingezameld voor de internationale petitie tegen olie-exploratie in het park.

In enkele maanden tijd zijn 500 rangers toegetreden tot de WWF-Rangerclub, een club voor kinderen met een passie voor natuur.

2014 wordt ook gekenmerkt door de ondertekening van een samenwerkingsakkoord met het Nationaal Park Hoge Kempen. Het is het enige nationale park van België en strekt zich uit over 5700 hectare bos en heide.

Eén ding is zeker, als WWF haar missie efficiënt en met overtuiging wil verderzetten, dan hebben wij, steeds meer, steun nodig van haar sympathisanten. We willen u dan ook heel hartelijk bedanken voor uw steun.

Met dank voor uw belangstelling en uw vertrouwen. Veel leesplezier!

Ronald Biëgs
Voorzitter WWF-België

Damien Vincent
Algemeen directeur WWF-België

Ronald Biëgs
Voorzitter van de
Raad van Bestuur

Damien Vincent
Algemeen directeur

BONOBO'S IN MALEBO

Enkele jaren geleden werd in het westen van de Democratische Republiek Congo een gemeenschap van 7500 bonobo's ontdekt – de nauwste verwanten van de mens. WWF wil de druk op hun leefgebied beperken. Die druk is vooral afkomstig van de ontbossing die gebeurt vanwege de behoefte aan hout in Kinshasa. Samen met de plaatselijke bevolking worden nieuwe inkomstenbronnen ontwikkeld die zich toespitsen op het behoud van het natuurlijke erfgoed en op ecotoerisme.

OP HET TERREIN

WWF-België steunt voornamelijk acties voor natuurbehoud in drie van de 35 gebieden die voor WWF prioritair zijn op het vlak van biodiversiteit: het Congobekken, de Karpaten en de Guyana's.

1000

**HET AFGELOPEN JAAR
HEBBEN 800 KLEINE
GRONDEIGENAREN
BIJNA 1000 HECTARE
HERBEBOST.**

STRIJDEN TEGEN ONTBOSSING IN VIRUNGA

Het Virunga Nationaal Park in het oosten van de Democratische Republiek Congo is 800 000 hectare groot en bestaat uit tropisch woud, savanne, vulkanen en bergketens. Naast de zoektocht naar fossiele brandstoffen, staat de natuurlijke rijkdom van het park ook onder druk door de illegale houtkap en productie van houtskool ('makala' in het Swahili). In 2006 berekende WWF dat het mogelijk zou zijn te voorzien in de behoefte aan houtskool van de stad Goma door 19 000 tot 25 000 hectare snelgroeiende bomen aan te planten. Onze projecten EcoMakala en EcoMakala+ planten de nodige bomen aan voor de productie van duurzame houtskool en beperken ook de vraag naar brandstof door de bevolking verbeterde kookvuurtjes aan te bieden die minder energie verbruiken. Het bos van 5500 hectare dat tussen 2006 en 2013 is aangeplant, zal tegen 2016 worden uitgebreid met nog eens 4000 hectare.

REDD+: HET WOOD ALS INSTRUMENT OM HET KLIMAAT TE REGELEN

Ontbossing is ook een wereldwijd probleem, dat verantwoordelijk is voor bijna 20% van de uitstoot van broeikasgassen. In het kader van het REDD+-programma, een internationaal instrument om economische waarde toe te kennen aan de bescherming van primair bos in ontwikkelingslanden, leidt WWF twee grote projecten: het project EcoMakala+ in Goma, in Noord-Kivu en het project Luki in Bas-Congo. Het is de bedoeling om de evolutie van de aantasting van het bos in tijd en ruimte te onderzoeken, in en rond het Virungapark en het biosfeerreservaat van Luki. Op basis van dit onderzoek moet het mogelijk zijn de evolutie van het bos te voorspellen en te bepalen welke zones vooral risico lopen. Ook zal het mogelijk zijn de behaalde vooruitgang te meten.

In Noord-Kivu is er naast de aanplantingen en de invoer van verbeterde vuurtjes in de proefzone ook een project opgezet om landeigendomsrechten veilig te stellen: het is de bedoeling om een grondkadaster op te maken.

Het andere proefproject in het biosfeerreservaat van Luki wil ingaan tegen de ontbossing en de extreme armoede van de bevolking. In deze streek zijn er veel bosbranden voor de jacht en de landbouw, maar die zijn schadelijk voor de vruchtbaarheid van de bodem en voor het bos. Het project bestrijdt die branden en bevordert zo het natuurlijke herstel van de bodem en het bos, wat gunstig is voor de lokale bevolking. Als het bos zich kan herstellen, levert dat hout op voor de productie van houtskool, verbetert de kringloop van het water en wordt de verarmde grond weer verrijkt.

DUURZAAM BEHEER VAN DE VISBESTANDEN IN HET MAI-NDOMBEMEER

Na afloop van de eerste fase van het project 'Ndjamba Djale' in de Democratische Republiek Congo hebben 700 vissers van het Mai-Ndombemeer, die geconfronteerd worden met slinkende visvoorraden, de handen in elkaar geslagen om de visbestanden

Om het inkomen van de boeren te verhogen en te diversifiëren, loopt momenteel een proefproject van bijenteelt in de aanplantingen van EcoMakala. Heel binnenkort gaat een gelijkaardig project van start in het biosfeerreservaat van Luki.

4900

IN DE KARPATEN ZIJN
4900 HECTARE BOS
AANGEDUID ALS
PRIMAIR BOS.

Goed nieuws: op de lijst van de Internationale Unie voor het Natuurbehoud (IUCN) staat de lederschildpad niet langer vermeld als 'ernstig met uitsterven bedreigd'.

BESCHERMDE NATUURGEBIEDEN IN DE KARPATEN WEER MET ELKAAR VERBINDEN

De Karpaten, gelegen in het oosten van Europa en dus niet ver van bij ons, vormen een thuis voor enkele van de laatste grote roofdieren van het continent: de bruine beer, de wolf en de lynx zijn hier nog te vinden. De regio is tot nu toe vrij goed bewaard gebleven, maar vandaag staan de Karpaten steeds meer onder druk. Daarmee komt ook het overleven van de grote zoogdieren in gevaar. Vooral de bruine beren, waarvan er nog maar 8000 in het gebied voorkomen. De bosontginning en de ontwikkeling van infrastructuur voor en door de mens leiden tot versnippering van het bos en stropers brengen de berenpopulaties zware slagen toe.

Gedurende twee jaar hebben wij de bruine beren bestudeerd in de regio Maramures, een klein en uitzonderlijk ongerept gebied op de grens tussen Roemenië en Oekraïne. We wilden de levenswijze van de dieren leren kennen, bekijken in welke gebieden ze leven en welke wegen ze gebruiken om zich van het ene gebied naar het andere te begeven. Op die manier wilden we de juiste strategie uitstippelen om de soort te beschermen. Vijf beren werden dag in dag uit gevolgd met gps-zendertjes en infraroodcamera's. Tegelijk brachten we ook de verschillende ecosystemen in de streek in kaart om te bepalen welke gebieden het best geschikt zijn voor het overleven van de beer.

Aan het eind van het project zijn elf ecologische corridors aangeduid, met een totale oppervlakte van 3000 hectare, die essentiële ecologische verbindingen vormen. Als we ervoor zorgen dat die behouden blijven, moet het mogelijk zijn het ecologisch netwerk in de regio te versterken en de vrije doorgang voor de dieren tussen de beschermde gebieden te verzekeren.

ONTWIKKELING VAN EEN GROENE ECONOMIE IN DE GUYANA'S

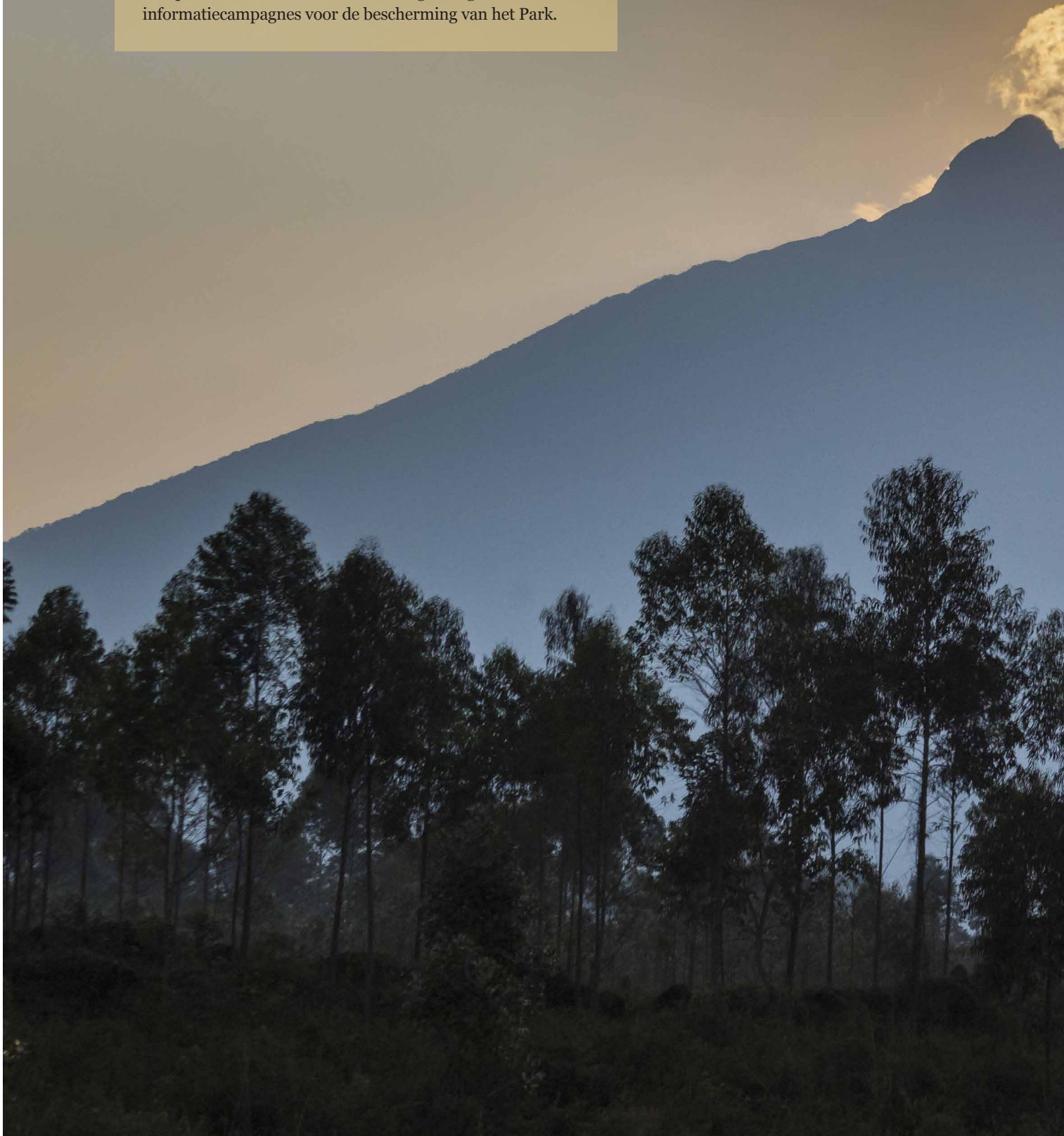
In het hoogland van Guyana, in het grensgebied tussen Suriname, Guyana en Frans-Guyana, vinden we een van de laatste ongerepte evenaarswouden ter wereld, met een uitzonderlijke biodiversiteit. WWF-België steunt natuurbehoudprojecten in de drie landen, zowel op het land als in de zee. We zijn vooral bijzonder actief in Suriname, waar we onze inspanningen toespitsen op de aanleg van een ecologische corridor van 2 miljoen hectare (meer dan 10% van het land), die uiteindelijk het natuurreservaat van Centraal-Suriname moet verbinden met het Tumucumaquepark in Brazilië en het Amazonepark in Frans-Guyana. Dit moet op termijn het grootste netwerk van beschermde gebieden (aan land) ter wereld worden.

Het eerste particuliere natuurreservaat van Suriname, het 'Peperpot Natuurpark', is het resultaat van de samenwerking tussen WWF en een privéstichting. In juni 2014 werd daar een educatief centrum geopend dat zich richt op de inwoners van de hoofdstad.

WWF werkt in de regio ook aan de bescherming van de stranden waar de zeeschildpadden hun eieren komen leggen en broeden. Daarnaast worden ook de voorwaarden voorzien die nodig zijn om het MSC-keurmerk te verkrijgen: monitoring van de vissersvloot, gebruik van netten met TED's – instrumenten die de vangst van schildpadden en zeezoogdieren vermijden.

EEN PARK MET EEN BIJZONDERE WAARDE

WWF komt op voor het behoud van de ecosystemen met de rijkste biodiversiteit, zoals het Virunga Nationaal Park. Dit oudste nationale park in Afrika kent een uitzonderlijke rijkdom aan planten en dieren. Maar ondanks het kolossale belang voor het evenwicht van onze planeet, wordt ook dit park niet met rust gelaten. WWF voert allerlei activiteiten uit op vlak van duurzame ontwikkeling en organiseert lokale informatiecampagnes voor de bescherming van het Park.

BURGERS MOBILISEREN

Als we onze productie- en levenswijze niet drastisch veranderen, zullen we in 2050 twee keer meer natuurlijke rijkdommen verbruiken dan de aarde kan produceren. Als we ons gedrag niet in vraag stellen en veranderen

lopen we het risico dat de ecosystemen die het leven op aarde verzekeren zullen instorten. Door burgers te sensibiliseren, te inspireren en te mobiliseren, wil WWF de aantasting van onze planeet een halt toeroepen en dit proces omkeren om de toekomstige generaties een levende planeet te bieden.

In het Park wordt een tweede waterkrachtcentrale gebouwd. Die zal 12,5 megawatt groene energie produceren en drinkwater leveren voor meer dan een miljoen inwoners.

OLIE-EXPLORATIE IN VIRUNGA: U HEBT DE GRENS GETROKKEN

Het 800 000 hectare grote Virunga Nationaal Park is rijk aan uitzonderlijke landschappen: een keten van actieve vulkanen, uitgestrekte grassteppen en lavavelden, moerassen, bergwouden en ijsvlaktes. Die grote diversiteit aan leefgebieden biedt ook een opvallende biodiversiteit. Bij de ongeveer duizend diersoorten die er voorkomen en de enkele duizenden planten die er groeien, vinden we heel wat endemische, zeldzame of bedreigde soorten, zoals de berggorilla, die het symbool van het park is geworden, of het nijlpaard.

Het park speelt trouwens een belangrijke economische rol in de regio. Een onderzoek in opdracht van WWF heeft uitgewezen dat, indien de politieke toestand in de regio stabiel zou zijn, een duurzame ontginning van de rijkdommen, onder andere op het vlak van ecotoerisme, visserij en productie van waterkracht, zou kunnen leiden tot 45 000 permanente jobs, met een waarde van 1,1 miljard dollar.

Ondanks de uitzonderlijke diversiteit in het Virunga Nationaal Park, het statuut van Werelderfgoed en de grote economische mogelijkheden voor de plaatselijke bevolking ging de regering van de Democratische Republiek Congo in december 2007 toch akkoord met olie-exploratie in het Virungapark. Zij kenden drie oliemaatschappijen – Total, ENI en SOCO – concessies toe voor 85% van de oppervlakte van het park. De ontginning van olie in het hart van dit uitzonderlijke gebied zou nochtans een onaanvaardbare bedreiging vormen en ernstige gevolgen hebben voor deze buitengewone omgeving. Bovendien zou deze regio, die al zo kwetsbaar is door gewapende conflicten, hierdoor ook nog verder worden gedestabiliseerd.

WWF zette daarom een internationale actie op voor het behoud van het park. De campagne 'Draw the line' ('Trek de grens'), die in augustus 2013 van start ging, leidde tot een immense mobilisatie van de bevolking. Total en ENI verklaarden snel dat ze buiten de actuele grenzen van het park zouden blijven, maar het Britse bedrijf SOCO bleek wel van plan om voordeel te halen uit de toegekende concessie en ging zelfs al van start met onderzoeken, in het bijzonder in het Edwardmeer.

268 000

ER WERD 268 000
EURO INGEZAMELD.
DEZE FONDSEN ZULLEN
WORDEN GEBRUIKT OM DE
PROJECTEN IN DE STREEK
VAN GOMA TE FINANCIEREN.

Op 7 oktober 2013 diende WWF een klacht in tegen SOCO voor het niet naleven van de regels van maatschappelijk verantwoord ondernemen bij de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), die de klacht ontvankelijk heeft verklaard. Die beslissing is een bemoedigend precedent voor het natuurbehoud.

In België hebben wij op verschillende niveaus en via al onze diensten campagne gevoerd voor het behoud van het Virunga Nationaal Park. Er waren niet alleen allerlei educatieve acties voor kinderen en tieners, maar vanaf augustus 2013 vroegen we met een campagne voor sensibilisering en fondsenwerving ook de aandacht van het grote publiek voor het park en de uitdagingen voor de bescherming ervan. Meer dan 46 950 Belgen ondertekenden de petitie tegen olie-exploratie in Virunga. Over de hele wereld verzetten 600 000 mensen tegen SOCO.

In juni 2014 deelde SOCO mee dat het zijn olie-exploratie in het Virungapark zou stopzetten. Dit betekent misschien niet dat het park voorgoed beschermd is tegen oliewinning, maar het is toch een belangrijke overwinning en een sterk signaal vanuit de publieke opinie aan de oliemaatschappijen en de Congolese overheid.

4000

MEER DAN 4000 MENSEN
HEBBEN DE VISWIJZER 2013
GEDOWNLOAD. DIE MOEDIGT
DE AANKOOP VAN DUURZAAM
GEVANGEN VIS AAN EN ZEGT
WELKE SOORTEN WE BETER
VERMIJDEN.

WEEK VAN DE DUURZAME VIS: STOP DE OVERBEVISSING

Vis is de belangrijkste bron van (dierlijke) eiwitten voor 950 miljoen mensen. Jammer genoeg worden de visvoorraden bedreigd door overbevissing. Volgens een rapport van de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO) uit 2014 is 90% van de vis die op ons bord komt, overbevist of met overbevissing bedreigd. Dat geldt in het bijzonder voor blauwvintonijn en kabeljauw.

De eerste 'Week van de Duurzame Vis', die liep van 9 tot 13 december 2013, vormde het startschot voor onze campagne om de consumenten te wijzen op het probleem van overbevissing. De eindejaarsperiode is een cruciaal moment, want bij onze feestmaaltijden staan nog vaak blauwvintonijn, zwaardvis en andere bedreigde soorten vis of schaaldieren op het menu. Om de mensen aan te moedigen om producten van duurzame visvangst te kiezen, schakelden we een aantal Belgische topchefs in. Zij stelden enkele feestelijke recepten voor op basis van vis met het MSC-keurmerk, het onafhankelijk label voor duurzame visvangst. Via een wedstrijd konden de mensen ook een entente of kooklessen bij een van de chefs winnen.

EARTH HOUR: KLIMAATVERANDERING TREFT ONS ALLEMAAL

Op 29 maart 2014 werden de inwoners van de hele wereld opgeroepen om een uur lang het licht te doven om te tonen dat iedereen, op zijn niveau, mee kan strijden tegen de klimaatverandering.

Ook in België waren er heel wat deelnemers. Mensen, steden, gemeenten en bedrijven werden opgeroepen om feest te vieren voor het klimaat. Met een kit die speciaal voor de gelegenheid werd ontwikkeld, vroegen we de Belgen om een feestje te bouwen met een beperkte milieu-impact en deel te nemen aan een wedstrijd waarmee ze bij hen thuis een privéconcert konden winnen van een van de 40 groepen en artiesten werden bijeengeroepen door WWF. In totaal werden 231 evenementen georganiseerd, met meer dan 6000 deelnemers.

Van de zes deelnemende Belgische steden – Antwerpen, Gent, Mechelen, Moeskroen, Namen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – werd het Brussels Hoofdstedelijk Gewest uitgeroepen tot laureaat van de 'Earth Hour City Challenge', een internationale wedstrijd die steden belooft met vernieuwende ideeën op het vlak van duurzame transitie.

Inwoners van Brussel die werden geraadpleegd in het kader van 'We Love Cities', moedigen hun stad aan om alternatieven te promoten voor de individuele auto en het mobiliteitsbeleid te verbeteren.

NAAR EEN DUURZAAM BEHEER VAN DE VISBESTANDEN

De overbevissing vormt de grootste bedreiging voor onze oceanen. Zij veroorzaakt de uitputting van de visvoorraden en het instorten van soorten en brengt op die manier onherstelbare schade toe aan de biodiversiteit in de zee. WWF werkt samen met grote bedrijven om hen de weg te wijzen naar methodes met meer respect voor de ecosystemen. Met het MSC-keurmerk bevorderen wij verantwoorde en duurzame vistechnieken, die aangepast zijn aan de omgeving, maatschappelijke voordelen opleveren en economisch leefbaar zijn.

OVERHEDEN EN BEDRIJVEN ENGAGEREN

MEER DAN 640
KANDIDATEN VOOR
DE EUROPESE
PARLEMENTSVERKIEZINGEN
ONDERTEKENDEN DE
OPROEP VAN WWF.
ER WERDEN UITEINDELIJK
130 KANDIDATEN
VERKOZEN. IN BELGIË
GINGEN 18 KANDIDATEN OP
DE OPROEP IN, VAN WIE ER
ZES WERDEN VERKOZEN.

Een levende planeet begint met een ambitieus milieubeleid.

WWF dringt aan op sterke wetten die helpen om het leven op aarde te beschermen. Onze

argumenten zijn gebaseerd op nauwgezet onderzoek dat wij overmaken aan de politieke beleidsmakers en we kiezen voor veeleisende partnerschappen met de actoren van de civiele samenleving.

VERKIEZINGEN 2014: VOOR EEN MOEDIG MILIEUBELEID

2014 was een scharnierjaar op politiek vlak: de verkiezingen boden een unieke gelegenheid om uit de economische en ecologische crisis te komen. De antwoorden zijn te vinden in een duurzamer beleid. Investeringen met een economische, maatschappelijke en ecologische meerwaarde zijn nodig om de overgang in te zetten naar een duurzamere en sociaal rechtvaardigere samenleving.

Naast het overleg met de verschillende partijen en kandidaten stelden wij gezamenlijk met de andere Belgische organisaties een memorandum op, gericht aan de toekomstige Belgische beleidsmakers, om te bepleiten dat milieu een van de topprioriteiten van het Belgisch federaal en regionaal beleid zou zijn.

Op Europees vlak coördineerden wij vooral de redactie van het memorandum aan de toekomstige leden van het Europees Parlement. Via een campagne verzochten we de kandidaten voor de Europese verkiezingen om op te komen voor een proactief Europa op het vlak van milieubescherming, met het oog op een doeltreffend beheer van de natuurlijke rijkdommen en van de energie.

NATURA 2000: DE STRIJD TEGEN DE ACHTERUITGANG VAN DE BIODIVERSITEIT

De biodiversiteit in Europa gaat er onverbiddelijk op achteruit. Ook in België neemt zij zienderogen af. Het Natura 2000-netwerk van Europese natuurgebieden beslaat 18% van het grondgebied van de Europese Unie. Het is een van de instrumenten die in het leven zijn geroepen om het meedogenloze verlies aan biodiversiteit in Europa te stoppen. In België zijn er 458 Natura 2000-gebieden, met een totale oppervlakte van 5136 km². Op verzoek van de Europese Commissie organiseerden wij in december 2013 samen met de Vlaamse administratie voor natuur, bos en energie een nationale workshop om de financiering van de Natura 2000-gebieden in België te versterken. Meer dan 50 vertegenwoordigers van de gewesten namen eraan deel.

BOSSEN: EEN NOODZAKELIJKE BESCHERMENDE LAAG VOOR ONZE PANEET

Bossen staan centraal in de milieu-uitdagingen van de komende dertig jaar. De planeet verliest ongeveer 13 miljoen hectare bos per jaar. Als er niets gebeurt om de ontbossing af te remmen, kunnen de gevolgen vreselijk zijn: verlies van biodiversiteit, klimaatverandering, verstoring van de waterkringloop en erosie, zonder rekening te houden met de moeilijkheden voor miljoenen mensen die voor hun overleven afhankelijk zijn van het bos. De illegale houtkap is nog altijd een groot probleem en is goed voor 30% van de volledige wereldhandel in hout.

Sinds 2013 is in de Europese Unie de 'European Timber Regulation' van kracht om te strijden tegen de verkoop van illegaal gekapt hout. Volgens WWF moet België strengere controles uitvoeren om daadwerkelijk een eind te maken aan de handel in illegaal hout.

Omdat zij duurzaam worden beheerd, bieden **bossen met het keurmerk van de 'Forest Stewardship Council' (FSC)** de plaatselijke bevolking meer voordelen. Dat blijkt uit een onderzoek van het Centrum voor Internationaal Bosonderzoek CIFOR bij bosexploitanten in het Congobekken. In mei 2014 werden de resultaten van deze studie, die kon rekenen op steun van WWF, voorgesteld tijdens een seminarie in samenwerking met de Belgische Technische Coöperatie, waaraan meer dan 60 mensen deelnamen.

De '**Palmolie Scorecard**' is een instrument om na te gaan hoe duurzaam palmolie is die in de industrie wordt gebruikt. In 2013 werden vijf Belgische bedrijven geanalyseerd: Delhaize, Ecover, Lotus, Vandemoortele en Colruyt. Hoewel de Belgische bedrijven globaal een bevredigende score halen, is de uitdaging nog reusachtig en moet er nog sterk worden geïnvesteerd in systemen van traceerbaarheid. Vooral het gebruik van het compensatiesysteem moet worden beperkt en er moet worden gewerkt met 'fysiek' duurzame palmolie, namelijk olie die daadwerkelijk in duurzame omstandigheden is geproduceerd.

ENERGIE: EEN TOEKOMST MET HERNIEUWBARE ENERGIE... OF GEEN TOEKOMST?

Meer dan de helft van de wereldwijde ecologische voetafdruk wordt veroorzaakt door de uitstoot van CO₂ – het moet dus echt een prioriteit zijn om dit terug te dringen. Naast de deelname aan de besprekingen over de klimaatproblematiek, en vooral de aanwezigheid op de topconferenties over het klimaat, voeren wij campagne om de politici en de bevolking te overtuigen dat er dringend maatregelen nodig zijn. WWF steunt een ambitieus energieplan om tegen 2050 volledig over te stappen op hernieuwbare energie. Samen met Greenpeace en de Bond Beter Leefmilieu werd een studie besteld over de energietoekomst van België, met realistische voorstellen om te komen tot een hernieuwbaar energiesysteem. De campagne Jobs4climate, in samenwerking met de grote vakbondsorganisaties en de ngo's voor ontwikkelingssamenwerking, wees dan weer op de kansen die een ambitieus klimaatbeleid biedt op het vlak van werkgelegenheid.

6%

IN 2010 GING SLECHTS 6% VAN DE SUBSIDIES NAAR ENERGIEBESPARING EN 48% NAAR DE FISCALE VRIJSTELLING VAN OLIEPRODUCTEN.

ENECO: EEN ENERGIELEVERANCIER DIE ZICH INZET VOOR HET KLIMAAT

De Nederlandse producent van duurzame energie ENECO neemt deel aan het Climate Savers-programma van WWF, dat de uitstoot van CO₂ wil beperken. Samen met Eneco België publiceerden wij een studie over de werkelijke kosten van conventionele energie, gebaseerd op een vergelijkende analyse van de subsidies van de Belgische staat tussen 1950 en 2050 voor conventionele (fossiele en nucleaire) energie en voor hernieuwbare energie. Het onderzoek wijst onder andere uit dat hernieuwbare energie niet duurder is dan traditionele energie.

DELHAIZE: VOOR EEN DUURZAME VISVANGST

Samen met WWF neemt Delhaize deel aan een ambitieus partnerschap dat de milieu-impact als gevolg van de ontginning van natuurlijke rijkdommen voor de productie van verbruiksgoederen wil beperken. Die samenwerking spitst zich in de eerste plaats toe op een verantwoorde toevoer van producten uit de zee. Tegen 2020 wil Delhaize komen tot een aanbod van verse en diepgevroren vis en vis in blik waarvan minimum 80% een duurzaamheidslabel draagt (MSC, ASC of een gelijkwaardige certificering). Delhaize verbindt zich er ook toe zijn klanten niet langer vis aan te bieden die bedreigd wordt door overbevissing. Zo heeft de keten sinds het begin van onze samenwerking paling, zwaardvis, zeewolf en rog uit zijn aanbod gehaald.

ALPRO: NAAR EEN DUURZAME VOEDING

In het kader van het Climate Savers-programma van WWF is Alpro erin geslaagd zijn CO₂-uitstoot op vijf jaar tijd met 21% te verlagen (terwijl de productie met 26% is gestegen). Alpro wil zijn deelname aan het programma voortzetten en verdedigt ook bij zijn doelgroepen de boodschap van WWF voor een duurzame voeding met minder dierlijke eiwitten.

ALLEMAAL SAMEN VOOR EEN LEVENDE PLANEET

Alle actoren in de samenleving moeten inspanningen leveren om de overstap te maken naar een manier van leven die meer respect opbrengt voor de grenzen van onze planeet. WWF wil zoveel mogelijk mensen betrekken, inspireren en mobiliseren om samen deze grote milieu-uitdagingen aan te gaan.

Tijdens het Sfinksfestival in Boechout dansten honderden kinderen voor de natuur op de meeslepende klanken van Radio Oorwoud. Een magisch moment vol hoop op verandering.

ONZE KINDEREN INSPIREREN

We zijn allemaal, stuk voor stuk, afhankelijk van onze planeet, een levende planeet. We hebben de hulp van iedereen nodig om de aarde te beschermen. Als volwassenen van morgen spelen kinderen en tieners een

hoofdrol in de overgang naar een levenswijze met meer respect voor de grenzen van onze planeet. Daarom ontwikkelen wij een ruim aanbod aan didactisch materiaal en activiteiten voor leerlingen en leerkrachten van de lagere en de middelbare school. Ook organiseren wij allerlei activiteiten om gezinnen en het brede publiek te sensibiliseren en hen te overtuigen om een duurzamere levensstijl te verkiezen.

500

AL 500 KINDEREN
ZIJN LID VAN DE
WWF-RANGERCLUB
IN JUNI 2014.

DE WWF-RANGERCLUB: EEN CLUB VOOR JONGE NATUURLIEFHEBBERS

In januari 2014 werd een nieuwe club voor kinderen van 6 tot 12 jaar die gek zijn van de natuur en van wilde planten en dieren opgericht: de WWF-Rangerclub. Voor een jaarlijkse bijdrage van 30 euro krijgen de jonge rangers vijf keer per jaar het magazine van de club en genieten ze van talrijke voordelen, zoals kortingen of gratis toegang in Belgische parken en musea. Speciaal voor hen organiseren we ook activiteiten in en over de natuur, in samenwerking met onze partners. Zo kregen de WWF-rangers in de zomer van 2014 de kans om mee op krabben te gaan vangen met het Centrum voor Mariene Ecologie in Oostende.

NATIONAAL PARK HOGE KEMPEN: EEN BELGISCHE NATUURPAREL

In juni 2014 ondertekende WWF-België een samenwerkingsakkoord met het Nationaal Park Hoge Kempen. Dit enige nationale park in België bestaat uit 5700 hectare bossen en heide in de provincie Limburg. WWF-België en het nationale park beslisten de handen in elkaar te slaan om een model van natuurontwikkeling en -beheer te promoten dat ook rekening houdt met menselijke activiteiten en dat een hefboom vormt voor economische en sociale ontwikkeling voor de plaatselijke bevolking, waar ook ter wereld. Naar aanleiding van de ondertekening van het akkoord gaf een delegatie van WWF-Roemenië en WWF-Oekraïne aan de parkwachters toelichting over de ecotoerismeprojecten in de regio van Maramures, in het hart van de Karpaten.

Het park vormt een fantastisch didactisch instrument. Het hele jaar door kunnen de jonge rangers van de WWF-Rangerclub er terecht voor gratis deelname aan geleide wandelingen met de rangers van het park.

60 Beestige Klassen verzamelden meer dan 8000 handtekeningen voor onze petitie tegen de olie-exploratie in het Virunga Nationaal Park.

939

**MENSEN NAMEN DEEL
AAN DE BEESTIGE DAG
IN HET MUSEUM VOOR
NATUURWETENSCHAPPEN.**

Er werden ook nog 1500 cd's in het Nederlands en meer dan 2000 in het Frans verstuurd naar scholen.

DE BEESTIGE KLAS: BESCHERM VIRUNGA

Met De Beestige Klas leren kinderen van de lagere school de dieren en de natuur kennen en beschermen door middel van activiteiten in verband met de biodiversiteit voor in de klas en in de lessen lichamelijke opvoeding. Dit jaar nam De Beestige Klas de kinderen mee naar de dieren in het Virunga Nationaal Park in de Democratische Republiek Congo. Er werden 2727 pedagogische kits van 'Virunga in Actie' versuurd naar de lagere scholen en 125 klassen namen deel aan de fotowedstrijd over de bescherming van Virunga.

BEESTIGE DAG: OP DE BRES VOOR DE BIODIVERSITEIT

De Beestige Dagen zijn voorzien voor onze leden en donateurs, maar ook voor iedereen met belangstelling voor het natuurbehoud die het werk van WWF wil leren kennen. Een editie vond plaats in januari in het Museum voor Natuurwetenschappen in Brussel. Op het programma stonden allerlei ludieke activiteiten in verband met het belang van de biodiversiteit. De bijen kregen de volle aandacht. Samen bouwden we er het grootste insectenhotel van België. Dat werd opgesteld in de tuin van het Museum, net naast het Europees Parlement. We hadden ook een heel duidelijke boodschap voor Europa: het is de hoogste tijd om onze biodiversiteit te beschermen en vooral de soorten die een sleutelrol spelen voor het milieu, zoals de bijen.

RADIO OORWOUD: ZINGEN VOOR DE NATUUR

Na het succes van Radio Oorwoud in Vlaanderen, dat de kinderen van 6 tot 12 jaar liet kennismaken met grote thema's in verband met milieu en natuurbehoud, werd ook de Franstalige tegenhanger gelanceerd: Radio des Bois. 'Greta la grue' en 'Hippolyte l'hippopotame' presenteren knotsgekke radio voor kinderen: een zoektocht naar dieren van hier en ginder, ontbossing, klimaatverandering, vervuiling van de oceanen en andere thema's passeren de revue op het ritme van onstuimige klanken. Bij de cd hoort een educatief dossier waarmee leerkrachten aan de slag kunnen in de klas en activiteiten kunnen opzetten rond elk liedje. De cd is ook te koop in speelgoedwinkels, boekhandels en andere gespecialiseerde ketens.

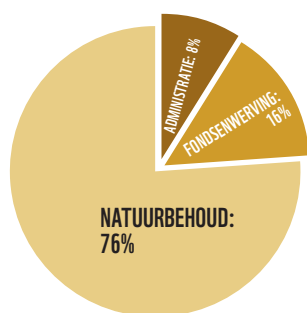
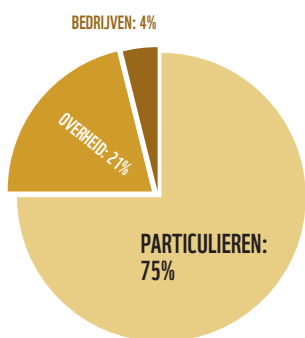
In Vlaanderen zorgde de groep van Radio Oorwoud de hele zomer voor vuur tijdens de festivals: 7000 mensen kwamen naar de optredens luisteren en kennismaken met het team van WWF-België. En de Radio Oorwoud Tour ging door in een veertigtal zalen en kon op enorm veel bijval rekenen bij de kinderen en hun ouders.

CLIMATE CHALLENGE: HET KLIMAAT BESPREKEN OP SCHOOL

Climate challenge@school wil jongeren van 15 tot 18 jaar sensibiliseren voor de klimaatverandering en biedt scholen de gelegenheid om een internationale klimaatconferentie te organiseren, waarbij de leerlingen verschillende standpunten moeten innemen. Als vertegenwoordiger van een land moeten zij de belangen van dat land verdedigen over drie thema's: voeding, luchtverkeer en klimaat. De formule werd uitgetest bij 120 leerlingen in drie scholen: de leerkrachten krijgen één dag vorming over de klimaatproblematiek. De didactische hulpmiddelen voor de leerkrachten en leerlingen zijn beschikbaar op de website www.climatechallenge.be en een deskundige van WWF komt de debatten modereren en plaatst de uitspraken van de jongeren in hun context.

2014 IN CIJFERS

De uitgebreide financiële resultaten zijn te vinden op de website van WWF-België: www.wwf.be/cijfers. Het financieel jaar loopt van 1 juli tot 30 juni.

RESULTATENREKENING

	2013	2014
Gewone opbrengsten	€ 7 556 375	€ 9 258 516
Particulieren	€ 5 917 772	€ 6 897 929
Giften & bijdragen	€ 4 864 430	€ 5 631 037
Legaten	€ 1 053 342	€ 1 266 892
Bedrijven	€ 702 621	€ 397 314
Overheid	€ 907 697	€ 1 932 139
Structurele Subsidies	€ 510 779	€ 475 400
Subsidies voor natuurbehoudprogramma's	€ 396 918	€ 1 456 739
Andere	€ 28 285	€ 31 133
Gewone uitgaven	€ -7 246 897	€ -8 148 136
Administratie	€ -668 067	€ -653 755
Fondsenwerving	€ -1 075 732	€ -1 325 210
Natuurbehoud	€ -5 503 098	€ -6 169 171
Projecten van natuurbehoud op het terrein	€ -2 891 856	€ -3 347 605
Sensibilisering	€ -2 611 243	€ -2 821 566
Burgers	€ -1 829 826	€ -1 980 095
Bedrijven	€ -110 088	€ -50 547
Overheden	€ -219 440	€ -381 302
Jong publiek	€ -451 889	€ -409 622
Resultaat uit de gewone bedrijfsuitoefening	€ 309 478	€ 1 110 380
Financieel resultaat	€ 119 099	€ -3 872
Uitzonderlijk resultaat	€ -36 035	€ -8 563
Toevoeging aan de reserves	€ 392 543	€ 1 097 945
De reserves worden bestemd voor de financiering van de projecten op het terrein.		

DUURZAAMHEID

Verbruik	2014	In vergelijking met 2013
Elektriciteit	47 955 kwh	+ 4,1%
Gas	68 820 kwh	+ 1,3%
Water	231 m ³ liter	+ 3%
Papier	66 500 bladen	- 2,5%

Mobiliteit: woon-werkverkeer

	2014
Trein	32%
Metro, tram, bus	41%
Openbaar vervoer + fiets	10%
Fiets / te voet	17%

ENGAGEMENTEN

Fairtrade@work: dankzij het engagement om in onze kantoren enkel fairtrade producten te gebruiken, kregen wij opnieuw drie sterren van Max Havelaar.

Donderdag Veggiedag: wij doen mee met het initiatief 'Donderdag Veggiedag' (een dag per week zonder vlees). In de praktijk organiseren we elke maand een vegetarische donderdag voor het hele huis.

REIZEN: CO₂-UITSTOOT

Onze uitstoot bedraagt 1,9 ton CO₂ per personeelslid (tegenover 2,3 ton voor het vorige boekjaar). Wij compenseren die CO₂-uitstoot door certificaten te kopen voor de financiering van projecten die evenveel CO₂ besparen als de hoeveelheid die is uitgestoten.

HET TEAM

Administratie: 5,80

Fondsenwerving: 6,82

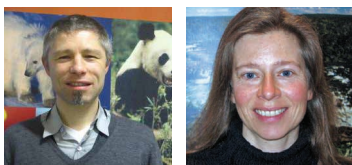

Conservatie: 18,71

DE GEZICHTEN VAN WWF

@ EVENTATTITUDE / J. PATEER / WWF-CANON

HET TEAM

Isabelle André, Françoise Ansay, Sarah Beelen, Lisa Bentes, Hassan Benyahia, Natacha Bertiaux, Gregory Claessens, Marie-Noëlle Collart, Maryssa Cools, Margareta Crovetto-Heylen, Céline De Caluwé, Camille Deconinck, Christèle Devos, Sara De Winter, Pauline de Wouters, Anne Dierick, Alain Flabat, Annie Ghys, Franck Hollander, Bernadette Jacquemin, Amin Khallouf, Stéphanie Laduron, Antoine Lebrun, Sabien Leemans, Geert Lejeune, Géraldine Louis, Vinciane Sacré, Wendy Schats, Maggy Schollaert, Charles Snoeck, Caroline Steygers, Stijn Sterckx, Koen Stuyck, Jan Vandermosten, Mone Van Geit, Isabelle Vertriest, Gwendoline Viatour, Damien Vincent, Nathalie Wouters, Angelika Zapszalka en onze permanente vrijwilligers Monique Delhaye-Hautier en Christiane Linet

DE RAAD VAN BESTUUR

Lode Beckers, Roseline C. Beudels, Ronald Biegs, Johan Coeck, Herman Craeninckx, Eric Dekeuleener, Jean-Pierre Dutry, Paul Galand, Jean-Marie Postiaux, Guido Ravoet, Carlo Vandecasteele, Yan Verschueren, Hans Wolters

DE AMBASSADEURS VAN WWF

Deze raad bestaat uit mensen met een verschillende achtergrond, diverse kwaliteiten en een rijke ervaring. Zij hebben bereidwillig aanvaard om hun talent en hun maatschappelijke positie aan te wenden om aandacht te vragen voor onze belangrijke missie. WWF-België wil alle personen bedanken die bereid waren om die belangrijke verantwoordelijkheid als goodwill-ambassadeur op zich te nemen.

Pierre-Olivier Beckers, Iwan Bekaert, Olivier Bentin, Philippe J. Berg, Philippe Bodson, Brigitte Boone, Diane de Spoelberch, Alfred Bouckaert, Chantal Block, Robert Bury, Thierry Claeys-Bouuart, Ingrid Ceusters-Luyten, Jean-Pierre Coene, Michel Czetwertynski, Scarlett de Fays, Bernard de Gerlache de Gomery, Jacques de Gerlache, Herman Dehennin, Mary Ann del Marmol, Philippe Delusinne, Cathy Demeestere, Godefroid de Woelmont, Eric Domb, Mia Doornaert, Antoine Duchateau, Paul Dujardin, Cédric du Monceau, Jean-Louis Duplat, Amid Faljaoui, Alain Godefroid, Baudouin Goemaere, Paul Gaspard Jacobs, Tshibangu Kalala, Philippe Lambrecht, Graaf Henry le Grelle, Robert Kuijpers, Christiane Linet, Florence Lippens, Chantal Lobert, Michel Malschaert, Marc Mullie, Eric Neven, Mary Pitsy oude Hendrikman, Alain Peeters, Theo Peeters, Paul Ponjaert, Catherine M. Sabbe, Eric-Emmanuel Schmitt, Johan A.C. Swinnen, Michel Troubetzkoy, Rik Torfs, Herman Vandaele, Colette Van den Bossche, Helga Vanderveken, Micheline Vandewiele, Hugo Vanermen, André Van Hecke, Ritt Van Kerckhoven, Christian Verschueren, Anne Vierstraete, Johan Vinckier, Pascal Vrebos, Guy Warlop, Serge Wibaut, Véronique Wilmot

ONZE PARTNERS

Alpro, Argus, Delhaize, Ello Mobile, Eneco, EXKi, IKEA, Kimberly-Clark, Nationale Loterij, Tetra Pak, The Coca-Cola Company, Triodos Bank, Zeelandia.

Wij bedanken van ganser harte onze donateurs, leden, ledenwerwers en vrijwilligers. Zonder hen zou niets mogelijk zijn. Hartelijk dank aan iedereen!

WWF-BELGIË IN 2014

85 000

Dit jaar konden we rekenen op de steun van 85 000 leden en donateurs

500

500 kinderen zijn al lid geworden van de Rangerclub sinds de lancering in januari 2014

76%

76% van onze uitgaven gaan naar onze programma's voor natuurbehoud

75%

75% van onze inkomsten zijn afkomstig van giften van particulieren

Onze missie

WWF wil de aantasting van het milieu op onze planeet een halt toe roepen en bouwen aan een toekomst waarin de mens in harmonie leeft met de natuur.

www.wwf.be